

วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรมี ๒ กลุ่มคือ ตัวอย่างประชากรที่เป็นหนุ่มสาวในปัจจุบัน เป็นนิสิตชายหญิงจากคณะต่าง ๆ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นปีสุดท้าย (กลุ่มที่ ๑) และตัวอย่างประชากรที่เคยเป็นหนุ่มสาวในระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง (กลุ่มที่ ๒) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรในวิธี Accidental Sampling โดยกำหนดจำนวนประชากรไว้ และใช้เกณฑ์ในการพิจารณาครั้งนี้คือ

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นหนุ่มสาวในปัจจุบัน ^{นำ} นิสิตชายหญิงจากคณะต่าง ๆ ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีสุดท้ายของปีการศึกษา ๒๕๐๔ รวมทั้งสิ้น ๓๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒ ของจำนวนนิสิตปีสุดท้ายทั้งหมด ในจำนวนนี้เป็นนิสิตชาย ๑๕๐ คน และนิสิตหญิง ๒๑๕ คน การที่เลือกเอานิสิตปีสุดท้ายก็เพราะนิสิตเหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีแนวโน้มพร้อมที่จะสมรสใก้ก่อนนิสิตในปีอื่น ๆ จึงย่อมจะมีความสนใจในเรื่องครอบครัวและการสมรสมากกว่าผู้อื่น ตัวอย่างประชากรกลุ่มนี้มีอายุระหว่าง ๒๑ - ๒๕ ปี จำแนกตามคณะต่าง ๆ ดังตารางที่ ๑

ตัวอย่างประชากรกลุ่มที่ ๒ เป็นผู้ที่ได้เคยมีชีวิตเป็นหนุ่มสาวมาแล้วในระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ขณะนี้มีอายุตั้งแต่ ๔๕ ปี ถึง ๖๐ ปี มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๑๐ คน เป็นชาย ๗๒ คน และหญิง ๓๘ คน เกณฑ์ในการเลือกครั้งนี้คือ

๑. เป็นผู้ที่เกิดในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ถึง พ.ศ. ๒๔๖๕ กล่าวคือ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ บุคคลเหล่านี้จะมีอายุระหว่าง ๑๕ ถึง ๓๔ ปี

๒. เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างน้อย หรือเป็นผู้ที่เคยทำการสอนในระดับมหาวิทยาลัยมาแล้ว หรือเป็นข้าราชการชั้นโทเป็นอย่างต่ำ ทั้งนี้เพื่อให้ระดับความรู้ของตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มใกล้เคียงกัน ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะศึกษา

เนื่องจากเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มประชากรนี้มีข้อจำกัดเกี่ยวกับอายุและการศึกษาคงกล่าว จึงเป็นการยากที่จะเลือกกลุ่มประชากรให้ได้จำนวนมากภายในระยะเวลาที่ทำการศึกษานั้นจำกัด เพราะประชากรกลุ่มนี้ล้วนแต่เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ตามกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ

ตารางที่ ๒ แสดงตัวอย่างประชากรกลุ่มที่ ๒ จำแนกตามเพศและอาชีพ

ตารางที่ ๑ ตัวอย่างประชากรกลุ่มสถิติ จำแนกตามเพศและคณะที่ศึกษา

คณะ	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑. ครุศาสตร์	๑๑	๗.๓๓	๖๕	๓๐.๒๓	๗๖	๒๐.๕๒
๒. พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	๓๖	๒๕.๐๐	๕๗	๒๖.๕๑	๙๓	๒๕.๕๘
๓. รัฐศาสตร์	๓๒	๒๑.๓๕	๒๒	๑๐.๒๓	๕๔	๑๔.๑๕
๔. วิทยาศาสตร์	๔๕	๓๐.๐๐	๑๕	๖.๕๘	๖๐	๑๖.๕๕
๕. สถาปัตยกรรม	๑๗	๑๑.๓๓	๓	๑.๕๐	๒๐	๕.๕๕
๖. อักษรศาสตร์	๕	๖.๐๐	๕๓	๒๔.๖๕	๖๒	๑๖.๕๕
รวม	๑๕๐	๑๐๐.๐๐	๒๑๕	๑๐๐.๐๐	๓๖๕	๑๐๐.๐๐

หมายเหตุ : เนื่องจากนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ ไม่ได้ให้ความร่วมมือในการคอมแบบสอบถาม จึงไม่นำมารวมในกลุ่มประชากรด้วย

ตารางที่ ๒ ตัวอย่างประชากรกลุ่มผู้ใหญ่ จำแนกตามเพศและอาชีพ

อาชีพ	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑. ผู้พำนัก	๑๕	๒๐.๕๓	—	—	๑๕	๑๓.๖๕
๒. นักบริหาร	๒๒	๓๐.๕๕	๒	๕.๒๖	๒๔	๒๑.๕๒
๓. อาจารย์ในมหาวิทยาลัย	๑๕	๒๐.๕๓	๑๕	๓๕.๕๘	๓๐	๒๗.๒๗
๔. นักการศึกษาและศึกษานิเทศก์	๑๗	๒๓.๖๑	๑๖	๔๒.๑๐	๓๓	๓๐.๐๐
๕. อื่น ๆ	๓	๔.๑๗	๕	๑๓.๑๖	๘	๗.๒๗
รวม	๗๒	๑๐๐.๐๐	๓๘	๑๐๐.๐๐	๑๑๐	๑๐๐.๐๐

แบบสอบถาม

ขบวนการในการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงค่านิยม แบ่งออกได้เป็น ๓ ระยะด้วยกันคือ

๑. ระยะที่ ๑ จากจำนวนนวนิยาย ๒๐ เล่ม เลือกโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านหนังสือนวนิยาย ๔ ท่าน นำมาเลือกหัวข้อค่านิยมที่เกี่ยวกับครอบครัวและการสมรส (ดูภาคผนวก ก.) แทนที่ผู้วิจัยขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิเลือกนวนิยายคนละ ๕ เล่ม โดยใช้เกณฑ์ดังนี้คือ

- ๑. จะต้องเป็นหนังสือนวนิยายที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับสังคมสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒
- ๒. จะต้องเป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นค่านิยมในเรื่องครอบครัวและการสมรสของคนในระดับการศึกษาสูง
- ๓. เป็นเรื่องที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านอย่างแพร่หลาย

ผลปรากฏว่า รายชื่อหนังสือที่ได้มากระจุกกระจายจนไม่สามารถจะเลือกมาวิเคราะห์ได้ ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนวิธีการโดยใช้ผู้ประพันธ์ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านั้นได้ให้รายชื่อมาเป็นเกณฑ์ในการเลือกนวนิยาย

การใช้ค่านิยมจากนวนิยาย เพราะว่าเราถือได้ว่าหนังสือนวนิยายบางประเภทเป็นภาพสะท้อนของชีวิตจริงในสังคมนั้น ๆ รัชจวน อินทรกำแหง^๑ ได้กล่าวว่า

มีบุคคลจำนวนไม่น้อย ที่หันมาลองศึกษาชีวิตจากหนังสือ ซึ่งผู้เขียนได้ผูกเรื่องขึ้นมาจากชีวิตจริงของมนุษย์ เพียงแต่ขยายสี่สรวใหญ่ ใจูกุจา และมีชีวิตชีวามากขึ้น เพื่อเราใจและให้ความประทับใจแก่ผู้อ่านให้เห็นจริงจรงยิ่งขึ้น หนังสือประเภทนี้ คืออย่างที่เราเรียกว่า "นวนิยาย" นั้นเอง.....จริงอยู่ ผู้เขียนนวนิยายทุกคนจะบอกว่าตัวละครในเรื่องก็เป็นตัวสมมติ ความเป็นไปในแห่งที่ก็เป็นเรื่องสมมติ ทุกอย่างเป็นเรื่องของความสมมุติทั้งสิ้น แต่เป็นความสมมุติหรือจินตนาการของผู้เขียนนวนิยายนั้นยอมเกิดจาก ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม ความรอบรู้ และความเล็งเห็นในแกนความจริงของ

^๑ รัชจวน อินทรกำแหง, ภาพชีวิตจากนวนิยาย, แพร่พิทยา วังบูรพา พระนคร, ๒๕๐๘ หน้า ๔ - ๕

ชีวิตในแต่ละแง่มุมของผู้เขียน แต่ละคนโดยเฉพาะ.....นวนิยาย
 มีเสน่ห์ดึงดูดผู้อ่านไม่เลือกเพศและวัย ก็ด้วยเหตุที่นวนิยายเสนอ
 ภาพของชีวิตที่ละเอียดถึงคนดีและคนชั่ว ความงมงาย และ
 ความชั่วเหว ความซุกซนและความประณีต ความสมหวังและ
 ความสิ้นหวัง และยังได้เสนอวิถีแก้ไขปมชีวิตในลักษณะการคาง ๆ
 กันโดยใหญ่ผู้อ่านฝึกใช้วิจารณญาณของตนเป็นเครื่องตัดสิน.....ณนี้
 "ชีวิตกับนวนิยาย" จึงมีข้อสัมพันธ์อย่างที่จะชักให้ซอกออกจากกันไม่
 ได้ มันประหนึ่งกระจกทั้งสองให้เห็นภาพสะท้อนซึ่งกันและกัน.....
 ชีวิตกับนวนิยายจึงแยกกันไม่ออก

แม้แต่ผู้ประพันธ์นวนิยายบางท่านก็ได้แสดงเจตนารมณ์ในการแต่งนวนิยายของตนขึ้นมา
 เพื่อต้องการที่จะสะท้อนภาพของชีวิตในสมัยนั้น ๆ ใหญ่ผู้อ่านได้ทราบ ดังจะเห็นได้จากบทนำใน
 เรื่อง "สี่แผ่นดิน" ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช^๒

เจตนาของผู้เขียนในการเขียนหนังสือนี้เพื่อจะบันทึกภาพรายละเอียด
 ละเอียดเบื้องหลังเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยพระบาทสม
 เด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ลงมาจนถึงแผ่นดินพระบาทสม
 เด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ในระยะเวลาที่ค่อนข้างจะนาน
 โคมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นเป็นอันมากในเมืองไทยและโคมีการ
 เปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้นมากมายหลายอย่าง เหตุการณ์และ
 การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นี้ เป็นเรื่องที่ประวัติศาสตร์ของจารึก
 ไว้ จึงเป็นสิ่งที่ใคร ๆ ขอมทราบ แต่สิ่งที่ประวัติศาสตร์มิได้
 จารึกก็คือ รายละเอียดเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนความ
 คิดเห็นของคนที่ต้องประสบเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ
 สิ่งเหล่านี้มันเป็นรายละเอียดเบื้องหลังประวัติศาสตร์ และ
 ขอมมีความสำคัญอยู่ไม่น้อย เพราะการอบรม ประเพณี และ
 รายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ แห่งชีวิต ขอมเป็นมรดกของความ
 คิดเห็น และกระทำใ้บุคคลเกิดปฏิกิริยาแตกต่างกันในเมื่อมีเหตุ
 การณ์หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ มากกระทบตัว หากเราโคทราบ
 รายละเอียดต่าง ๆ นั้นโคบางพอสมควร เราก็สามารถที่จะเข้าใจ
 ใจความคิดเห็นบางอย่าง ความรู้สึกนึกคิดบางอย่างและปฏิกิริยา

^๒ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช, สี่แผ่นดิน, สำนักพิมพ์ชัยฤทธิ อาคาร ๒ ถนนราชดำเนิน,
 พระนคร, ๒๔๘๖, หน้า ข., ค., ง

ต่าง ๆ นั้น ไค่มากขึ้น.....หนังสือเรื่องสี่แผ่นดินนั้น ฉาก
ทั้งหลายทั้งปวงที่ผู้เขียนได้นำมาใช้ในการเขียนเรื่องนี้ เป็นของ
จริงทั้งสิ้นและได้พยายามสอบสวนให้ตรงกับความเป็นจริง ตลอด
จนเมื่อรวบรวมพิมพ์ขึ้นเป็นเล่ม ก็ได้พยายามจนสุดความสามารถ
ที่จะให้เหตุการณ์และรายละเอียดแห่งชีวิตที่ได้นำมาบรรยายนั้นถูก
ของตรงต่อความเป็นจริงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้...แต่ตัวละครนั้น
กลับเป็นของสมมติขึ้นด้วยจินตนาการของผู้เขียน

ระยะที่ ๒ ผู้วิจัยนำค่านิยมที่ได้จากหนังสือนวนิยาย มาสร้างเป็นแบบสอบถาม
ประกอบด้วยคำถาม ๘๘ ข้อ แบ่งออกเป็น ๓ ภาคคือ ภาคที่ ๑ มีจำนวน ๖๔ ข้อ (ดูภาคผนวก
ข. ข้อ ๑ ถึง ๖๔) เป็นภาคที่ให้เลือกตอบช้อย่อยเพียงข้อเดียวจากช้อย่อย ๔ ข้อ เรียงลำดับ
จากมากไปหาน้อย เช่นตัวอย่าง

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
┌──────────┴──────────┬──────────┴──────────┬──────────┴──────────┬──────────┴──────────┐			
รังเกียจอย่างยิ่ง	รังเกียจ	ไม่รังเกียจ	ไม่รังเกียจอย่างยิ่ง
┌──────────┴──────────┬──────────┴──────────┬──────────┴──────────┬──────────┴──────────┐			
เสียหายอย่างยิ่ง	เสียหาย	ไม่เสียหาย	ไม่เสียหายอย่างยิ่ง
┌──────────┴──────────┬──────────┴──────────┬──────────┴──────────┬──────────┴──────────┐			

ภาคที่ ๒ มีจำนวน ๓๐ ข้อ เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว แต่ช้อย่อยที่ให้เลือกตอบ
มีจำนวนไม่จำกัด (ดูภาคผนวก ข. ข้อ ๖๕ ถึง ๘๘) ภาคที่ ๓ เป็นข้อที่ให้ผู้ตอบเรียงลำดับ
ความสำคัญของช้อย่อยต่าง ๆ (ดูภาคผนวก ข.)

แบบสอบถามทั้ง ๘๘ ข้อนี้ เป็นคำถามที่เกี่ยวกับค่านิยมด้านต่าง ๆ ๗ ด้านคือ ค่านิยม
เกี่ยวกับความรัก, ค่านิยมในเรื่องการพบปะสมาคมและการปฏิบัติตนของหนุ่มสาว, ค่านิยมใน
เรื่องการเลือกคู่ครอง, ค่านิยมในเรื่องการพนัน, ค่านิยมในเรื่องการแต่งงาน, ค่านิยม
เกี่ยวกับการครองเรือน, ค่านิยมเกี่ยวกับการบุตรและการอบรมเลี้ยงดู

ระยะที่ ๓ การให้ทดลองตอบ (pre - test) ผู้วิจัยขอให้นักศึกษาผู้เข้ารับการอบรมนักวิจัยทางสังคมศาสตร์ รุ่นที่ ๔ ของศูนย์ศึกษาและวิจัยทางสังคมศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ จำนวน ๕ คน ให้ทดลองตอบแบบสอบถามดังกล่าว เพื่อดูความเหมาะสมของภาษาและความชัดเจนของคำถามแต่ละข้อ

การให้คะแนน

ในคำถามตอนที่ ๑ ให้คะแนนตามวิธีการของ likert กล่าวคือ ถ้าเป็นคำตอบไปในทางที่เห็นด้วยหรือทางบวก จะได้คะแนนสูงสุดคือ ๔ และให้คะแนนลดลงตามลำดับช่วงละ ๑ คะแนน คือเมื่อไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งจะได้ ๑ คะแนน ส่วนคำตอบที่เป็นไปในทางรังเกียจหรือทางลบ จะให้คะแนนเริ่มต้น ๑ คะแนน และเพิ่มขึ้นตามลำดับช่วงละ ๑ คะแนน จนถึงไม่รังเกียจอย่างยิ่งได้ ๔ คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ t เทคนิกและ χ^2 เทคนิก หาความสำคัญของความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของค่านิยมทั้ง ๗ ประเภท ระหว่างตัวอย่างประชากรกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ จำแนกตามเพศ